

cinéart PRESENTS
THE PRODUCTION: KHALED MOUZANAR & MOOZ FILMS

★★★★★
EEN AANGRIJPENDE
KRACHTTOER
DE MORGEN

★★★★★
A SENSATIONAL
MOVIE
THE TELEGRAPH

كفرناحوم
CAPHARNAÛM

PRIX DU JURY
FESTIVAL DE CANNES

WINNER
FILM FEST GENT
AUDIENCE AWARD

EEN FILM VAN
NADINE LABAKI

28/11

ZAIN AL RAFEEA YORDANOS SHIFERA TREASURE BANKOLE

SCENARIO ET REALISATION: NADINE LABAKI. JEAN-LOUIS BARRON, GEORGES KHARBAZ, KHALED MOUZANAR
MONTAGE: NADINE LABAKI. MUSIQUE: GEORGES KHARBAZ. COSTUMES: GEORGES KHARBAZ. COIFFURE: GEORGES KHARBAZ.
PRODUCTION: KHALED MOUZANAR & MOOZ FILMS. DISTRIBUTION: CINÉART.

cinéart

FILMMAGIE
onafhankelijk, kritisch filmtijdschrift

Bekroningen

[Lees meer](#)

Nadine Labaki over Capharnaüm

De Libanese actrice en filmmaker Nadine Labaki wilde met Capharnaüm een mokerslag uitdelen, kijkers met de neus op de feiten duwen. Verwaarloosde kinderen in Beiroet zijn het slachtoffer van mishandeling en onverschilligheid. Een van hen is Zain, die het heft in eigen handen neemt wanneer zijn zusje als kindbruidje wordt verhandeld. In Cannes won Capharnaüm de Juryprijs, op Film Fest Gent de publieksprijs

Bij de titel CAPHARNAÛM is de eerste associatie de Bijbelse stad, maar uw verhaal speelt zich af in hedendaags Libanon. Vanwaar de keuze voor die titel?

NADINE LABAKI In een preek veroordeelde Jezus Capharnaüm als een catastrofale stad. Vervolgens ging het woord in Franse, Engelse en ook Arabische literatuur verwijzen naar chaos en een helse plek. De titel betekende een bron van inspiratie voor mij en was er al voor ik aan het scenario begon te schrijven.

Ergens in de film zegt Zain: "God wil dat we voetvegen zijn." De wereld waarin hij leeft lijkt niet bepaald ruimte te bieden aan mirakels.

N. LABAKI Dat is een uitspraak van de acteur Zain zelf. Toen hij dat zei, voelde hij het werkelijk zo aan. Zain is opgegroeid in omstandigheden die heel dicht staan bij wat zijn personage in de film meemaakt. Zoals bij veel kinderen is zijn relatie met God heel naïef. Hij is boos op Hem omdat hij ervan uitgaat dat God alles regelt en dat God hem niet toestaat te zijn wie hij wil zijn.

Tegelijkertijd is het personage Zain allesbehalve naïef en beseft hij maar al te goed wat er om hem heen gebeurt.

N. LABAKI Toch blijft hij ook altijd een kind. Het contrast tussen Zains 'kind zijn' en zijn wijsheid vind ik heel interessant. Wanneer hij tegen de kakkerlakman zegt dat hij een Spider Man nodig heeft, omdat die zijn neef is, voel je dat hij een kind is. Op andere momenten vraag je je af hoe een kind zo volwassen, zo wijs kan zijn.

Er is een rijke traditie van films over kinderen die balanceren tussen kind mogen zijn en volwassen moeten zijn, van Iraniërs Abbas Kiarostami, Samira Makhmalbaf en Jafar Panahi tot Ken Loach in Engeland. Heb je daar inspiratie uit gehaald?

N. LABAKI Nee, niet echt. Ik wilde het vooral hebben over de situatie waarbij we overal kinderen tegenkomen, op weg naar ons werk of als we een wandeling maken, maar dat we jammer genoeg niet naar hen omkijken. Ze zijn deel van onze dagelijkse routine, maar we gaan er gewoon aan voorbij. Volgens mij zijn wij de echte misdadigers, omdat we dit allemaal

laten gebeuren zonder er iets over te zeggen. Iemand in gevaar niet helpen is schuldig verzuim, en dat is een misdaad. Deze kinderen lopen elke dag gevaar: ze worden geslagen, verkracht, gekidnapt en sterven van de honger, door auto-ongevallen, van verwaarlozing ... Het is niet omdat ze jouw kinderen niet zijn, dat je hen niet zou moeten helpen. Hun ouders hebben ook een verantwoordelijkheid, maar zij zijn evengoed slachtoffers.

In de film komt Zain voor de keuze te staan of hij - net als zijn ouders - een kind afstaat in ruil voor geld.

N. LABAKI

Van het begin af aan breekt Zain door de vicieuze cikel. Hij pikt het niet langer en zegt: "Nee, jullie hebben het recht niet mij in deze wereld te brengen en dan niet van mij te houden." Hij behoort tot de 25% van de kinderen die erin slaagt om te ontkomen, maar 75% kan dat niet en blijft vastzitten in het patroon. Zij gaan het criminele pad op, raken verslaafd, worden zelf misbruikers, belanden in de gevangenis enzovoort.

Het is een controversiële stelling om te zeggen dat sommige ouders maar beter geen of niet zoveel kinderen kunnen nemen.

N. LABAKI

Die vraag stelt zich inderdaad, ook al zijn Zains ouders evenzeer slachtoffers als hijzelf. Het gaat om het bewustzijn dat je verantwoordelijk bent voor een levend wezen dat je in deze wereld brengt. Een uitdrukking zegt dan wel dat 'het leven vanzelf terechtkomt', maar dat is niet waar. De ziel is heilig en daar ben je verantwoordelijk voor als ouder. Sommige kinderen hebben me verteld dat ze liever dood of ongeborn zouden zijn. Ze zijn kwaad en vragen zich af waarom ze hier zijn als ze alleen maar mishandeld worden. Hun woedende stemmen waren een inspiratie voor CAPHARNAÛM.

Die verontwaardigde vragen hangen ook samen met hun zoektocht naar een identiteit, in de film getoond door Zain die een paspoort wil verkrijgen.

N. LABAKI

Een paspoort is een manier om eindelijk te bestaan. Zodra Zain zijn woede onder woorden kan brengen en gehoord wordt, kan hij beginnen leven. Zelfs als de omstandigheden waarin hij leeft nog altijd precair zijn.

Je eerdere films Caramel (2007), Et maintenant on va où? (2011) en het deel van de omnibusfilm Rio, I Love You (2014) behandelen ook maatschappelijke problemen, maar hebben een heel frivole toon. Vanwaar die verandering nu voor CAPHARNAÛM?

N. LABAKI

Ik denk dat je daarin evolueert. Je wordt volwassener en je leert je vak beter kennen. Misschien heeft het ook wel te maken met het onderwerp dat zich aan je opdringt. Ik voelde gewoon dat ik dit nu moest doen en analyseer het niet echt.

CAPHARNAÛM heb je ook zelf geproduceerd. Zorgde dat voor meer vrijheid?

N. LABAKI Absoluut, dat was ook de reden om het zelf te produceren. Ik kon zelf beslissen wat ik wanneer filmde en voor hoelang. Geen enkele producent zou me hebben toegelaten om zes maanden lang te filmen. Om dat te kunnen doen moet je een crew hebben die je daarin volgt, die je gelooft en geen moment twijfelt. Zij waren mijn soldaten, mijn familie. Werken zonder twijfel en zonder druk geeft je echt vleugels.

Je film zit dicht op de realiteit. Heb je overwogen om er een documentaire van te maken?

N. LABAKI Daar heb ik aan gedacht, maar uiteindelijk was het belangrijk voor mij om een fictiefilm te draaien alsof het een documentaire is. Het uitgangspunt was om ten dienste te staan van de acteurs en hun realiteit om te zetten in de neergeschreven fictie. De film balanceert de hele tijd tussen fictie en documentaire. Dat bleef ook zo tijdens het draaien. Wanneer het personage Rahil gearresteerd wordt in de film, werd zij (de actrice Yordanos Shiferaw nvdr) ook echt gearresteerd. Wanneer het jongetje Yonas – gespeeld door een meisje dat Treasure heet – zijn moeder kwijtspeelt en alleen achterblijft, was dat in het echte leven eveneens het geval. De werkelijkheid bleef zich opdringen aan ons.

En het personage van de kakkerlakman?

N. LABAKI Die hadden we neergeschreven in het scenario, maar vervolgens moesten we op zoek gaan naar iemand die in het echte leven zo is. Ik heb hem niet gevraagd om iemand anders te worden dan wie hij is. Die man is werkelijk wat verloren en absurd. Zijn absurditeit wijst erop dat kinderen ergens nog altijd in superhelden geloven.

Film Fest Gent, 13 oktober 2018

Filmmagie – 28/11/2018

Capharnaüm': wonderlijke oefening in empathie

In Cannes waren de meningen over Capharnaüm van de Libanese filmmaker Nadine Labaki enigszins verdeeld, maar neem het van ons aan: er zijn dit jaar weinig films gemaakt waaruit meer menselijkheid en affectie spreekt. Hoe bikkelhard de plot ook is.

Toegegeven, over de narratieve structuur van Capharnaüm valt te discussiëren. Was het absoluut noodzakelijk om de haast documentaire plot (over een Libanese jongen die van thuis wegloopt omdat zijn ouders niet naar hem omkijken) te doorspekken met een rechtszaak (die de jongen tegen zijn ouders heeft aangespannen om hen op hun falen te wijzen)? Nee. Stoort die plottechniek ongelofelijk? Ook niet. Daarvoor is het verhaal van de jongen te treffend, de mise-en-scène van Labaki te intens, en haar hart te groot.

Dat laatste kan gevaarlijk zijn, en het valt moeilijk te ontkennen dat Labaki de wereld met haar film een geweten wil schoppen. Maar de wijze waarop ze het leven van haar niet-professionele acteur binnendringt, is indrukwekkend, en de manier waarop ze de uitzichtloosheid ervan injecteert met sprankeltjes humor en hoop – zonder ook maar enigszins stroperig te worden – is dat evenzeer.

Capharnaüm, die in Cannes de Prijs van de Jury kreeg, is een wonderlijke oefening in empathie, zowel narratief als cinematografisch. Door de camera meestal net boven het hoofd van de jonge protagonist te houden, zit je in zijn wereld. Door de jonge acteur alle ruimte te geven om zelf beslissingen te maken – Capharnaüm is soms meer documentaire dan fictie – zit je in zijn hoofd. En door daarnaast ook oog te hebben voor de complexe realiteit van een stad als Beiroet én haar inwoners, bewijst Labaki dat de vergelijkingen met neorealistische meesters als Vittorio De Sica helemaal niet zo vergezocht zijn. Integendeel.

De morgen – 28/11/2018

Nadine Labaki laat een traan en schopt je een geweten met Capharnaüm

Sommige recensenten verwijten haar te overdrijven met emotie en miserabilisme. Op het Festival van Cannes kaapte de Libanese Nadine Labaki toch maar mooi de prijs van de jury weg. Volle zalen krijgt ze aan het huilen met Capharnaüm, het hartverscheurende verhaal van een aan zijn lot overgelaten kind.

Lees ook

Terwijl Europa soms ruziet over de opvang van een boot vol vluchtelingen, ving Libanon meer dan een miljoen voor het oorlogsgeweld gevluchte Syriërs op. Onder hen Zain Alrafeea, die de hoofdrol speelt in Capharnaüm. Zain speelt Zain, een kind dat van zijn straatarme, papierloze ouders in Beiroet wegloopt wanneer die een van zijn zussen verkopen. Zijn overlevingsstrijd is erg aangrijpend, het dynamisch realisme van cineaste Nadine Labaki efficiënt. Er wordt hevig gereageerd op de film van de Libanese scenarist-regisseur-actrice. Velen zijn blij dat hij zoveel onrecht aanklaagt en zoveel emoties losmaakt, anderen betreuren dat Labaki geen maat weet te houden. Voer voor discussie.

Wie je kent van je zonnige debuutfilm Caramel, zal zich doodschrikken bij het zien van Capharnaüm.

NADINE LABAKI: Caramel is mijn eerste film. Ik herinner me de opwinding nog heel scherp: een droom werd eindelijk werkelijkheid. Maar ik heb sindsdien een hele weg afgelegd. Ik ben getrouwd, heb kinderen gekregen en heb tonnen meer levenservaring. Helaas is ook de wereld enorm veranderd sinds 2007. Caramel was heel zonnig en kleurrijk. Sindsdien is er een donkere wolk voor de zon geschoven.

Het is niet nieuw dat er onrecht wordt gedaan aan mensen die het systeem uitsluit, maar het lijkt alsof we dat normaal zijn gaan vinden. Alsof het normaal is dat families verkommeren, omdat ze niet over de juiste papieren beschikken.

Of het nou Beiroet, Parijs of Brussel is: het landschap verandert overal. De vluchteling maakt deel uit van ons dagelijkse leven, maar we doen alsof dat niet zo is en we niet moeten helpen.

En die onwil of onverschilligheid maakt je razend.

LABAKI: Ik wil mijn verantwoordelijkheid als mens opnemen. Ik zie het als mijn plicht om te reageren op wat ik dagelijks rond mij zie. Hoe doe ik dat het best? Door een film te maken. Want dat is wat ik kan. Cinema is voor mij een manier om mijn woede en frustratie uit te drukken. Het lot van die vluchtelingen mag ons niet onverschillig laten. Het onrecht en het systeemfalen mogen ons niet niet raken, niet niet opstandig en boos maken.

Je raakt veel thema's aan, maar kinderverwaarlozing staat centraal. Waarom?

LABAKI: Als je de wereld wilt veranderen, moet je bij de kinderen beginnen. Het kwaad in de wereld begint bij kinderen die niet genoeg liefde kregen. Wist je dat je wetenschappelijk een verschil kan vaststellen tussen een gelukkig, geliefd kind en een verwaarloosd kind? De hersenen van een geliefd kind zijn rond als een mooie ballon, dat van een ongeliefd kind als een verschrompelde appel. In de film noemt Zain zichzelf een parasiet. Hij vindt zijn leven een hel. Zelfs een hond wordt beter behandeld dan hij. Straatkinderen zeggen zulke dingen en dat is niet normaal. Sommigen weten niet hoe oud ze zijn of wanneer ze verjaren. Tegen die kinderen is dus nooit gezegd: jij bent belangrijk, we vieren jou op de dag dat je geboren bent. Een kind is een sacraal wezen, een engel. Dat behandel je niet als een stoel. Maar dat gebeurt wel. Sommigen vinden dat mijn film te ver gaat. Maar wat de film toont, stelt niets voor vergeleken met de werkelijkheid en het extreme lijden. We praten over kinderen waar niemand tegen praat, die niemand ooit omhelsd heeft en die dag na dag verwaarloosd, geslagen, misbruikt en verkracht worden.

In Capharnaüm schiet bijna iedereen tekort: de ouders, de omgeving, de overheidsdiensten. Het is om moedeloos van te worden, maar dat is natuurlijk ook geen oplossing.

LABAKI: Dat is inderdaad geen oplossing. Individueel hebben we massaal de indruk dat het probleem te groot is en dat we er niets aan kunnen doen. Maar we worden ook gebrainwasht om zo te denken. Idealistische mensen die wel nog positief denken en wel hun steentje bijdragen, krijgen te horen dat ze naïef zijn en met hun hoofd in de wolken leven. Ik heb dat al vaak mogen horen. Men stelt optimisme, idealisme en hoop gelijk met naïviteit. Ik begrijp dat niet. Is het soms beter om lui, onverschillig en cynisch te blijven? Je moet stevig in je schoenen staan om tegen dat cynisme en pessimisme in te gaan. Ik zie het ook bij journalisten die steigeren als een film emotioneel wordt.

Sommigen vinden Capharnaüm te larmoyant.

LABAKI: Vreselijk toch? Wat is daar mis mee? Emoties horen toch bij het leven? Journalisten zijn dol op het woord en het begrip terughoudendheid. Ik ben daar allergisch voor. Wat wil dat zeggen, terughoudendheid? Toch dat je een emotie tegenhoudt? Wat is daar nou goed aan?

Zodra er een traan in beeld komt, doen ze de film af als larmoyant. Een traan is toch een normale, natuurlijke reactie. Ik begrijp wel dat je niet gemanipuleerd wilt worden, maar met een oprechte traan is toch niets mis?

Bruzz28/11/2018